

ІНТЕГРАЦІЯ КРАЄЗНАВСТВА В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Питання значення і ролі використання краєзнавчого матеріалу в навчальному процесі висвітлювали видатні педагоги Б. Грінченко, К. Ушинський, Г. Ващенко, А. Макаренко, В. Сухомлинський. Роль історичного краєзнавства досліджена в наукових працях методистів Н. Мілонова, М. Стельмаховича, М. Лисенка, І. Борисова, П. Іванова.

Застосування краєзнавчих джерел в навчальному матеріалі з курсу «Історії та культури України» сприяє поширенню і популяризації знань з історії та культури краю, дає змогу наблизити історію до студентів, сформувати розуміння минулого як основу та коріння сучасності. Краєзнавчий матеріал дає можливість робити порівняльний аналіз подій і явищ місцевої історії з подіями, що відбувалися в країні в цілому; залучати студентів до науково-дослідної роботи; дає молодій людині базу для духовного становлення; сприяє вихованню патріотичних почуттів. Використання краєзнавчого матеріалу в рамках курсу робить викладання цікавим, живим і неформальним.

В університеті харчування та торгівлі актуальними і корисними для набуття професійної освіти є знання з історії розвитку вітчизняної харчової індустрії.

Так, під час вивчення питання соціально-економічного розвитку українських земель в XIX ст. залучаються дані щодо регіональної спеціалізації з виробництва окремих видів сільськогосподарських продуктів в пореформеній Харківській губернії, коли зростання ринкового попиту на сільськогосподарську продукцію зумовило зміни в структурі і розмірах посівних площ. Перше місце посідало озиме жито, яке займало 20% всіх зернових посівів у селянських господарствах. Ярове жито давало врожай майже на чверть нижчий, тому зустрічалось вкрай рідко через нерентабельність. Ці культури вирощували переважно у північно-західних повітах Харківської губернії. Жито було не лише важливим продуктом для харчового ринку, але й сировиною для чисельних місцевих винокурних заводів.

Друге місце в сільськогосподарському виробництві займала пшениця. Її вирощували переважно в економічно сильних господарствах. Високо цінувалися озимі тверді сорти арнаутка та гірка та менш вимогливі полба та польська. Харківська пшениця становила значну статтю експорту губернії. Головними ярмарковими центрами з продажу пшениці і пшеничного борошна були Білопілья, Боромля, Таранівка, Покровка, Гусинівка.

Третє місце посідала фуражна і харчова культура – овес, який вирощували переважно в північно-західних і центральних частинах губернії, особливо в Харківському та Богодухівському повітах.

Вовчанський, Старобільський, Ізюмський та Куп'янський повіти збільшили посіви ячменю (30% орних земель), який використовувався для виготовлення пива та горілки і перероблявся на харчові продукти.

На 5% зменшилося виробництво гречки. Крім північно-західних повітів, де сорти «посівна», «татарка», «білопільська» давали стійкі високі врожаї.

Селяни Куп'янського повіту стали широко вирощувати кукурудзу.

В Лебединському, Сумському, Охтирському, Вовчанському повітах збільшилося вирощування цукрових буряків. А в цілому по губернії воно зросло майже в 16 разів.

За останні 20 років XIX ст. на 300% зросли посіви картоплі.

Губернія займала п'яте місце в Російській імперії по збору соняшника (переважно в Куп'янському і Старобільському повітах).

Більше 40 тис. пудів тютюну збирали селяни Лебединського і сумського повітів. Тютюн використовували переважно місцеві фабрики для виготовлення цигарок.

На всій території харківської губернії селяни вирощували коноплю і льон переважно для власних промислових потреб (як сировина для прядіння і ткацтва, на виготовлення олії).

Таким чином Харківщина на кінець XIX ст. стала одним з регіонів товарного землеробства в Російській імперії з яскраво вираженою спеціалізацією з виробництва зерна та цукрового буряка.

Матеріали з історії Слобожанщини також помітно поживляють роботу під час семінарських занять, де заслуховуються доповіді: «Історія Харківського полку», «Сім'я Харитоненків і Харківщина», «Нобелівські лауреати Харківщини», «Харківські меценати», «Наукові школи ХДУХТ», «Життя студентів харківських вузів на початку XX ст.» та ін.

В цілому доцільно обраний місцевий історичний матеріал вносить до викладання будь-якого гуманітарного курсу більшу конкретність і переконливість, сприяє поглибленню фахового виховання студентів.